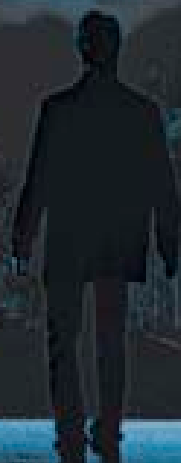
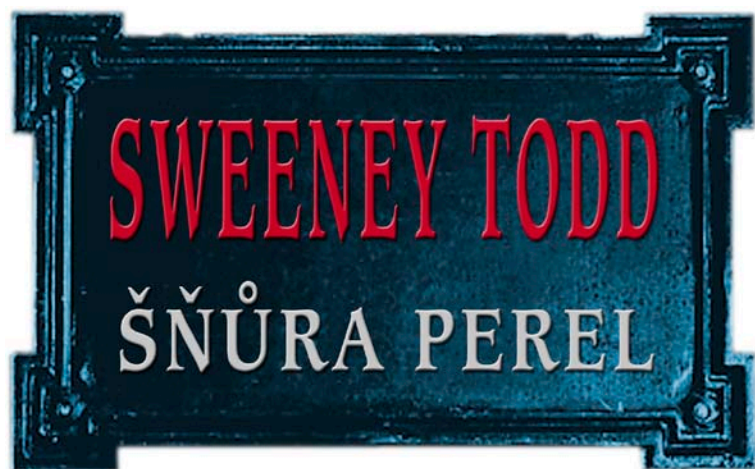

SWEENEY TODD

ŠŤŤRA PEREL

ĎABELSKÝ HOLIČ Z LONDÝNA

SWEENEY TODD
ŠŇŮRA PEREL

2011

Translation © 2007 by Dagmar Kalová

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani elektronicky přenášena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Z anglického originálu THE STRING OF PEARLS: THE ORIGINAL TALE OF SWEENEY TODD, vydaného nakladatelstvím Wordsworth Classics, Hertfordshire 2005, přeložila Dagmar Kalová
Odpovědná redaktorka: Hana Knebllová
Korektura: Lukáš Foldyna
Technický redaktor: Martin Pěch
Sazba a obálka: ≃ Dušan Žárský
Vydání druhé, v elektronické podobě první
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1, v březnu 2011

ISBN 978-80-7303-625-6

Předmluva k vydání z roku 1850

Jelikož příběh nazvaný *Šňůra perel* vzbudil v literárním světě neslýchaný zájem, sluší se, aby autor poodhalil čtenářům roušku tajemství jeho vzniku.

Na četné dotazy, zda Sweeney Todd skutečně existoval, můžeme bez váhání odpovědět, že takový člověk vskutku žil a že doklady o jeho hrůzných činech se dosud nalézají v policejních záznamech. Ovšem dům na Fleet Street, v němž k oněm zločinům docházelo, padl za oběť ničivému požáru – stejně jako půltuctu dalších budov na téže straně ulice. Tajná chodba, spojující podzemí kostela svatého Dunstana a sklepení Toddova domu na Fleet Street, však dosud existuje, třebaže je následkem pozdějších stavebních úprav kostela částečně zúžena.

Autor si dovoluje vyjádřit svým čtenářům nejupřímnější a nejhlubší díky za přízeň, kterou jeho dílu věnovali, a rád by své zastánce ujistil, že ocenění, jehož se v tak hojně míře dostalo jeho namáhavé práci, ho ponouká k dalšímu horečnému úsilí.

Londýn, 1850

Neznámý zákazník v holičství Sweeneyho Todda

Dlouho předtím než si ulice Fleet Street vydobyla své současné důležitosti, v dobách, kdy býval Jiří III. ještě mlád a kdy se zvony na kostele svatého Dunstana skvěly v plné slávě, zpomalující tak kroky poslíčků a budíce zvědavost venkovanů, krčilo se v blízkosti tohoto svatého místa malé holičství pana Sweeneyho Todda. Jak pan Sweeney k tomuto neobyčejnému křestnímu jménu přišel, nemáme povědomost. Tak se však jmenoval a mohl se o tom přesvědčit každý, kdo pozdvihl zrak k velkému žlutému nápisu nad výkladní skříní.

Tehdy se holiči na Fleet Street nevyhřívali na společenském výsluní a nedoufali, že by se kdy jejich řemeslo mohlo považovat za umění. (To by je spíš napadlo vzít útokem samotný Tower.) Přitom se jejich břitva jistě nezařízla do tváře tělnatých útlocitných mrzoutů tak často, jak se to děje nyní! Něco se však nezměnilo – mužům stále rostou vousy, tehdy jako dnes. V oněch dávných dobách se za výlohou holičství Sweeneyho Todda ani za žádnou jinou nevyjímaly voskově bledé figuríny unylých mladých dam s hlavou nachýlenou k levému rameni, což umožnilo vyniknout záplavě zlatavých kadeří na bělostné šiji. Tváře velkých dobyvatelů a státníků nebyly zohyzďovány nánosem růže a pudru, jak jsme tomu svědky dnes, a místo obočí jim netrčely jen jakési štětiny.

Sweeney Todd byl holič ze staré školy. Nebažil po slávě a nevyužíval okolností ku svému prospěchu. Života u dvora Jindřicha VIII. by si považoval asi tolik, jako kdyby přebýval v nejnuznější chatrči, a představa, že by někdo zbůhdarma utratil šestipenci jen proto, aby se nechal oholit tam či onde, se zcela vymykala jeho chápání.

Nad dveřmi jeho podniku čněla do ulice tyč s bílými a červenými pruhy a na skle výlohy se vyjímalo následující dvojverší:

*Za jedinou penny
hladké oholení*

Neuvádíme zde tyto poněkud neumělé veršičky – pravděpodobně výtvar některého mladíka z právnické koleje – jako ukázkou dobové poezie, nýbrž proto, že znamenaly přesně to, co jejich objednavatel zamýšlel.

Sweeney Todd byl muž vytáhlé, nevzhledné postavy, kde všechno bylo trochu jinde, než má být, jehož ústa, ruce i chodidla narostly do neúměrné velikosti. Holič z Fleet Street se prostě stal obětí hravé přírody. Nejvíce však s ohledem na jeho zaměstnání udivovala pokrývka hlavy, s níž jen těžko najdeme srovnání. Můžeme ji snad připodobnit hustému živému plodu prorostlému trnovými keři. Při pohledu na jeho hlavu se otráslý hrůzou i ty nejotrlejší povahy. V neproniknutelné změti tvrdých vlasů nosil zapíchnuté hřebeny – a podle některých svědectví také nůžky a když vystrčil hlavu ze dveří, aby zjistil, jaké je zrovna počasí, v nezvyklém úcesu připomínal indiánského náčelníka.

Sweeney Todd se také vyznačoval nelibozvučným, uši drásajícím smíchem. Propukal v něj většinou tehdy, když ostatní žádnou příčinu k veselí neshledávali. Není třeba dodávat, že mnohým tak přivodil téměř smrtelný šok. Stávalo se, že odložil břitvu, vyrazil ze sebe krátký skřek a dál se věnoval zákazníkovi. Zřejmě si v tu chvíli vzpomněl na nějaký žert. Holičův skřehotavý smích přicházel náhle a zněl zrudně. Zákazníci se

zděšeně rozhlíželi po podlaze a po stropě a snažili se zjistit, kde se ten nelidský řev vzal. Nevěřili, že by takový zvuk mohl vyjít ze rtů smrtelníka.

Má-li si čtenář učinit skutečně ucelenou představu o podobě Sweeneyho Todda, dlužno ještě říct, že holič z Fleet Street šilhal. Někteří v něm viděli bezstarostného a neškodného hlupáka s podivínskými rysy, jiní jen kroutili hlavou, protože na holičovu adresu nedokázali povědět nic určitého – leda to, že Sweeney Todd si nezřídka počíná potouchle. Uvážíme-li, jak těžký zločin potouchlost je, nepřekvapí nás, že holič se v okolí přílišné oblibě netěšil. Sousedé ho však bezesporu považovali za člověka zámožného a s prosperující živností.

Do holičství si totiž často našli cestu studenti práv z nedalekého Templu a Sweeney Todd měl od rána do večera plné ruce práce a obchod mu jen vzkvétal.

Jedna věc ovšem vrtala lidem z okolí hlavou. Sweeney Todd si pronajímal velký dům, z něhož však pro svou živnost potřeboval pouze dvě místnosti. Hořejší část byla zcela prázdná a holič nechtěl o jejím případném využití ani slyšet.

A nyní už čtenáře zavedeme na Fleet Street léta Páně 1785.

Připozdívá se, mrholí a ulice jsou téměř pusté. Sweeney Todd sedí ve svém holičství a přísně hledí do tváře hochovi třesoucím se strachem.

„Pamatuj si,“ šklebil se Todd, „pamatuj si, že od nyníška jsi můj učeň a že máš nárok na stravu, čisté prádlo a ubytování. Jíst ani spát tady nebudeš, prát ti bude tvá matka, paní Raggová. Pracuje v Templu jako prادلena a beztoho nemá ani vindru. Přes den můžeš být zde. Jsi s mou nabídkou spokojený?“

„Ano, pane,“ pípl chlapec.

„U mě se naučíš prvotřídnímu řemeslu – stejně dobrému, jako jsou práva. Matka tě prý chtěla dát na právníka, jenže na to nemáš dost dobrou hlavu, ha ha. A teď si vryj do paměti, co ti povím.“

„Ano, pane.“

„Jestli někde cekneš, co se tady děje, nebo snad budeš vyvozovat nějaké závěry z toho, co tady uvidíš nebo uslyšíš, nebo z toho, co se ti bude zdát, že tady vidíš nebo slyšíš, podříznu tě jako husu. Rozuměls mi?“

„Ano, pane. Nic neprozradím. Jinak se ze mě stanou masové taštičky.“

Sweeney Todd se pomalu zvedl, rozevřel mohutná ústa a mlčky si hocha prohlížel, jako by mu naservírovali lákavou krmí a on se nedokázal rozmyslet, z kterého konce se do ní má pustit.

„Dobrá,“ protáhl nakonec. „Takhle se mi to líbí, takhle se mi to moc líbí. A nezapomeň – z této místnosti nevytáhneš bez mého svolení paty.“

„Ano, pane.“

„A jestli ti dá zákazník nějakou drobnou minci, tak si ji nech. Brzy z tebe bude boháč. Ale pro jistotu si ty penízky zatím budeš ukládat u mne. Dobře se ti o ně postarám. Až je budeš chtít, rád ti je vydám. A teď se utíkej podívat, kolik ukazují hodiny na věži u svatého Dunstana.“

U kostela stáli v hloučku zvědavci a upínali zraky k pohyblivým figurkám, chystajícím se pobavit vděčné diváky. Bylo tři čtvrtě na sedm. Jeden z přihlížejících však projevoval o poznání větší zájem než jeho druhové. „Teď to začne,“ těšil se. „Jen pohleďte na toho chlapíka, jak se napřahuje, aby řádně rozhoupal zvon!“

Představení skončilo a lidé se pomalu rozcházeli. Mnozí toto místo znali již léta. Rozradostnělý cizinec však stál dál jako příkovaný. U nohou se mu choulil pes nezvykle inteligentního vzezření. Moudrým očkem střelil po pánovi, a když postřehl jeho zaujetí, napodobil ho a upnul zrak k věži.

„Co tomu říkáš, Hectore?“ oslovil psa neznámý.

Zvíře krátce zavyl a pán pokračoval: „Vidíš to holičství? Co kdybych tam zavítal? Čeká mě návštěva u dam, velmi smutná návštěva, protože jim musím vyjevit, že ubohý Mark Ingestrie

není mezi živými. A bůh ví, co si počne chudinka Johanna – díky Markovu popisu ji jistě poznám. Naplňuje mě žalem, vzpomenu-li si, jak o ní vyprávěl za dlouhých nocí, když jsme drželi hlídku. Bylo tehdy takové bezvětří, že se mu na hlavě nepohnul jediný vlasek. Jako by stála přímo přede mnou, když hovořil o jejích jiskrných očích, našpulených rtících a dolíčcích, které jí pohrávají kolem úst. Nu, darmo naříkat. Můj drahý přítel mne opustil. A slaná voda oceánu teď omývá nejstatečnější srdce, jaké kdy tlouklo. Jeho milá Johanna nyní alespoň získá šňůru perel. Nemůže-li se stát Markovou ženou, necht' je tedy bohatá a těší se na jejich setkání tam, kde je žádná bouře nikdy nerozloučí. Teď se půjdu nechat oholit.“

Neznámý přešel ulici, vstoupil do nízkých dveří holičství a stanul tváří v tvář nepříjemně vyhlížejícímu patronovi.

Pes výhruzně zavrčel a podezíravě nasál vzduch.

„Copak se děje, Hectore?“ znejistěl cizinec.

„Psi mi nahánějí nevyslovitelnou hrůzu, vážený pane,“ ozval se Sweeney Todd. „Mohlo by to zvíře na vás laskavě počkat venku? Jen se podívejte, vždyť se na mě chce vrhnout!“

„Hector se nikdy na nikoho nevrhl bez příčiny,“ odvětil zákazník. „Asi se mu nějak nepozdáváte. Upřímně řečeno, vůbec se mu nedivím. Pár podivných chlápků jsem už v životě viděl, ale vám se žádný nevyrovná. Ta vaše hlava... Co se to tady ozvalo za dábelské vřeštění?“

„To jsem byl já,“ odušil Sweeney Todd. „Smál jsem se.“

„Smál?!“ vykřikl užasle zákazník. „Tohle nazýváte smíchem? Řekl bych spíš, že trpíte nějakou zlou nemocí. Ten, od koho jste se nakazil, už jistě nežije, tipoval bych. Pokud se jinak smát neumíte, musím vás požádat, abyste se v mé přítomnosti nesmál.“

„Držte si toho psa!“ vrískal holič. „Přece tady nebude jen tak pobíhat.“

„Hectore!“ vykřikl zákazník. „Počkej venku!“

Pes neochotně poslechl, vyšel na ulici a sedl si vedle otevřených dveří. Sweeney Todd se vymluvil na průvan a chvatně

je zavřel. „Tobiasi,“ otočil se pak na učně krčícího se v rohu, „zaběhni mi do krámku pana Petersona pro pytlík sušenek... Tak, pane, předpokládám, že si přejete oholit. A dobře jste udělal, že jste si vyhlédl můj podnik. V celém Londýně vás žádný holič neobslouží lépe než já.“

„Musím vás upozornit, že pokud se ještě jednou zasmějete, vstanu a odejdu,“ varoval holiče zákazník.

„Ale jistě,“ pronesl Sweeney Todd a začal míchat pěnu. „Smím vědět, kdo račte být? A kam máte namířeno?“

„To se mi snad zdá,“ rozhorlil se zákazník. „Proč mi strkáte štětku do úst? Hlavně se prosím nesmějte... Vidím, že rád kladete otázky, tak byste mi také mohl na jednu odpovědět.“

„Samozřejmě. Co by vás zajímalo?“

„Neznáte náhodou nějakého pana Oakleyho? Živí se výrobou brýlí a bydlí kdesi v Londýně.“

„Ach ano, samozřejmě. John Oakley... Žije na Fore Street a má dceru Johannu. Přezdívací jí *Květinka z Fore Street*.“

„Chudinka... Čemu se zase smějete?“

„Jak jste pronesl *chudinka*... A teď prosím trochu otočte hlavu. Tak. Byl jste na moři, pane?“

„Ano. Zrovna jsem se vrátil z Indie.“

„Zajímavé! Kde jsem jenom nechal obtahovací řemen? Ach ta hlava... už mi nějak neslouží... Přece tady musí někde být... Á, už si vzpomínám! Odložil jsem ho ve vedlejším pokoji... Chvilku strpení, prosím. Hned jsem zpátky. Zatím si můžete prolístovat noviny...“ S těmito slovy holič odchvátal do přílehlé místnosti a pečlivě za sebou zavřel dveře. Ozvalo se jakési zaskřípění a následovala dunivá rána. Když se Todd vrátil, založil si ruce na prsou a pohlédl na *prázdné křeslo, kde ještě před chvílí seděl zákazník s namydlenou bradou*. Teď byl ten tam a zbyl po něm jen klobouk. Holič se čiperně natáhl a uložil ho do skříně v rohu.

„Co to bylo?“ mumlal. „Co to bylo? Jako bych zaslechl nějaký hluk.“

Vtom se zvolna rozevřely dveře a v nich stanul Tobias.

„Promiňte, pane,“ hlesl. „Před hřbitovem u svatého Pavla jsem si vzpomněl, že jsem si od vás nevyžádal peníze. Celou cestu jsem běžel...“

Holič vztekle popadl učně za loket, odvedl ho do rohu místnosti a upřel na něj zlověstný pohled. Hoch se třásl po celém těle.

„Mluv!“ zařval Todd. „Mluv! A neopovažuj se lhát! Jinak nastala tvá poslední hodinka! Jak dlouho jsi mě špehoval?“

„Špehoval, pane?“

„Ano, špehoval. A neopakuj po mně! Nejlíp uděláš, když mi hned odpovíš!“

„Já jsem vás nešpehoval, pane.“

Todd se dlouze nadechl a potom ze sebe vypravil rádooby ledabylým, avšak podivně skřehotavým hlasem: „Nu dobrá, dobrá. A i kdybys špehoval, tak co? Vždyť na tom nesejde. Ptal jsem se jen tak... pro zábavu. Je to přece ohromná zábava, ne? Proč se nesměješ?“

„Já vám nerozumím, pane,“ pravil chlapec zaraženě. „Nevím, o jaké zábavě mluvíte. Prostě jsem se vrátil, protože jsem neměl peníze na sušenky.“

„No..., nechme to být,“ rozhodl holič a obrátil se ke dveřím. „Slyšíš to škrábání?“

Tobias otevřel a pohled mu padl na psa. Zvíře vběhlo do místnosti, bystře se rozhlédlo a zavylo tak, že Toddovi přeběhl mráz po zádech.

„Ten psík přece patří tomu gentlemanovi,“ vykřikl Tobias, „který se podívoval hodinám u svatého Dunstana a potom se k vám zašel oholit. Proč tady ještě čeká? Jeho pán je dávno pryč. To je ale legrace...“

„Legrace? Tak proč se nesměješ?“ utrl se Todd na chlapce. „Vyžeň ho! Nesnáším psy a nestrpím, aby se mi proháněli po holičství... Vyžeň ho!“

„Ano, pane, hned. Bojím se ale, že s ním nic nepořídím. Podívejte se, jak je roz dováděný... a jak doráží na tu skříň...“

„Vyžeň ho!“ vykřikl Todd a pokusil se vetřelce zastavit vlastním tělem. Zvíře už na víc nečekalo. Zakouslo se holičovi do nohy, ten zaúpěl a od svého původního záměru upustil. Dveře skříně se rozletěly, pes popadl klobouk a triumfálně opustil holičství.

„Ta bestie!“ ulevil si Todd. „Konečně je venku... Říkal jsi, že jsi zahlédl jeho majitele? U svatého Dunstana?“

„Ano, pane. U svatého Dunstana. Právě odbíjelo tři čtvrtě na sedm. Zaslechl jsem, jak vykládá, že Mark Ingestrie už není mezi živými a že Johanna získá šňůru perel. Pak jsem se vrátil sem a hned nato, jak si možná vzpomínáte, přišel on. Připadalo mi divné, že toho psa nechal nakonec venku, protože...“

„Protože?!“ zaburácel Todd.

„Protože lidé obvykle berou své psy všude s sebou, a jestli ne, tak ať se ze mě stane taštička paní Lovettové.“

„Tiše!“ sykl Sweeney Todd. „Někdo jde... Á, starý pan Grant z Templu. Jak se daří, pane Grante? Vypadáte výborně. Vždycky mě potěší, když vidím člověka vašeho věku, jak jen září. Posadte se, prosím. Tak... Přejete si oholit, že ano?“

„Ano, oholit... Copak je nového?“

„Nic pozoruhodného. Všude vládne naprostý klid... až na ten vítr, že? Taky by se mohl utišit. Včera prý dokonce sebral klobouk samotnému králi! Ten si ho pak musel půjčit od lorda Northa. Ani obchody dnes moc nejdou. Kdo by za takového nečasu vycházel na ulici? Za poslední hodinu a půl tady nevkročila ani noha.“

„Kdepak, pane,“ opravil holiče učeň snaživě. „Zapomněl jste na toho zákazníka se psem.“

„Ach ano,“ kývl Todd. „Zdál se mi nějaký rozrušený...“

„Překvapilo mě, že jsem se s ním nesetkal na ulici, když odcházel. Asi jsme se minuli. A nechal tady psa. To je divné.“

„Ano, velice divné,“ přisvědčil pomalu Todd. „Omluvíte mě teď na chvíli, pane Grante? Tobiasi, můj chlapče, potřeboval bych, abys mi teď s něčím pomohl ve vedlejší místnosti.“

Hoch pŕikývl, a aniŝ tuŝil cokoli zlŕho, kráčel za holičem do pŕilehlŕho pokoje. Sotva za nimi zacvakly dveŕe, Todd se otočil a vrhl se na ubohŕho učenŕ jako rozzuŕený tygr. Obŕma rukama sevŕel útlŕ hrdlo a hlavou mu buŝil do zdi. (Pan Grant si jistŕ myslel, ŝe vedle se činí nŕjaký pracovitý řemeslník.) Potom neŝtaŝným učenŕ mrŝtil do rohu místnosti, kopl do nŕj a beze slova se vrátil k zákazníkovi. Dveŕe pro jistotu zavŕel na zástrčku, aby chlapec mohl v klidu rozjímat nad uŝtědřenou lekcí.

„Nezlobte se, ŝe jsem vás nechal čekat. Musel jsem tomu novému hochovi něco vysvětlit,“ omlouval se holič zákazníkovi. „Teď se pilně učí. Mládí nesmí zahálet...“

„Svatá pravda,“ povzdechl si pan Grant. „Vím dobře, jak to dopadá, když děti rostou jako dříví v lese. Sám žádné nemám, ale dohlížel jsem na synovce – milého chlapce, byt trochu ztřeŝtŕného. Chtŕl jsem, aby studoval práva, ovšem mé pŕání nebylo vyslyŝeno. Pŕed dvěma lety mne opustil. Musím pŕiznat, ŝe Mark nebyl zcela zkaŝený a ŝe...“

„Mark? Řekl jste Mark?“

„Ano, tak se jmenoval. Mark Ingestrie. Bůh ví, kde je mu teď konec.“

Sweeney Todd hlasitŕ vydechl a dál mydlil panu Grantovi tváŕe.